

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Prouidebam dominum in conspectu meo semper, quoniam a dextris est
mihi ne commouear.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Sed quid est, insuper noctibus erudierūt me renes meī qui sunt renes Cato-
sti, qui eū siue emendāt, ut Aug. legit, siue increpāt, ut nos, siue erudiant, ut
Hierony. & Hebraus: Nisi illud Apostoli Heb. v. uelit, didicit ex his quæ pro
bi causa salutis æternæ. Et illud Matth. xxvj. Spiritus quidem promptus est, ca-
ro autem infirma, licet enim esset plenus consilio, sensit tamen reluctanter
consilio naturā infirmitatis nostræ, qua lucta experimēto didicit obedire, sicut
& nos eo magis erudimur, quo tentationibus magis impetitur, si prudenter
& consule eas ferre poterimus, ut quod uidetur contra promptū cōsiliū spū-
tum facere, ubi uictum fuerit inuenitur eū magis excitasse ac uegetiorē reddi-
disse, sicut Paulus gloriatur. ij. Cor. xij. Cum infirmior fortior sum. Nam uirtus
in infirmitate perficitur. Et psal. lxxvj. Infirmata est, tu uero perfectiū eam. Ita
renes Christi, etiā si sancti & immaculati, tamē infirmi exhoruerūt quōdā pas-
sionem & mortem, cum magis uiuere & bene habere cupiat infirma carnis,
tamen hoc horrore cōsiliū cogebat magis uigilare & sollicitum esse pro
quæ dei erant, dictū est supra psal. vij. Renes significare delectationes seu tim-
concupiscibilem, quæ tristitias odit, delicias ac quietem amat, quæ in omnibus
hominibus etiam Christo facit, ut dura & amara sit passio & mors, quam spū-
tu consilij & fortitudinis oportet superari.

*Tentatio eru-
dit.*

*Renes quid
significant.*

*Tempus no-
cturnū aptū
dei operati-
onibus.*

Taulerus.

Insigniter addit noctibus, melius quæ nos, usque ad noctem, ubi licet, noctes al-
legorice possint accipi Pro aduersitatibus. Nam renes seu uis concupiscibilis, si
desint aduersitates, nihil erudiunt, quia non urget nec urgetur, ut sit propriū eius
in tētionibus erudire & excitare spiritū, tamē nos hic simpliciter sine allego-
ria tēpus nocturnū accipimus, quod aptū est paucioribus & terroribus omnibusque
dei occultis opationibus, ut sic tempus respōdeat & operi. Sic legimus Gen.
xv. post occasum solis inuasum esse Abraham tenebroso & magno horrore.
Et. xxxij. Iacob luctabat durissime cum angelo usque mane. Sic psal. sequente.
Probasti cor meū & uisitasti nocte. sicut enim nox est optimū tempus ad orā-
dum, sicut Christus frequēter orasse nocte legitur. Ita & ad meditandū & uia
diuina patiendū, sic & Christus suū pauorem cepit cū noctis initio. Sic Iob.
iij. In horrore uisionis nocturnæ quādo solet occupare sopor hoīes, pavor te-
nuit me & tremor & omnia ossa mea perterrita sunt &c. multa in scripturis ta-
lia legim⁹. Nox em̄, quia tūc hō uacat & oīa silēt, reddit hoīem apertissimū ope-
rationib⁹ illis diuinis, hoc est passionibus internis, quæ sunt pavor & horror
mortis, quibus uehemēter eruditur spūs hoīs, si prudens fuerit & sustinuerit,
unde & in prouerbiū ista cessere pphetæ huic, qui sine dubio multa experientia
ista sibi cognita loquit, sicut dicit psal. xc. Nō timebis a timore nocturno, non
exprimens quid sit timor nocturnus, quod experientia solū cognoscatur, quod plu-
ra de istis noctibus uelit allegoricis, Tauleri sermones legat.

Prouidebam dominum in conspectu meo semper, quoniam a dex-
tris est mihi ne commouear.

Hic aperit mysteriū cōsiliū sui, pro quo dñm benedixit, scilicet quod dñm solū
pposuerit in cōspectu suo, sed talē, qui sit a dextris eius ne cōmoueat. i. ppi-
tū & misericordē. Quod principiū psalmi indicauit: Cōserua me dñe, quoniam
am speraui in te. hoc est quod in superioribus toties dictum est, neminem posse
se sustinere passionē aut mortē, nisi hoc consilio utatur, & dñm quod potest miser-
cordissimū sibi præfigat, sicut Sap. j. dicit, Sētite de dño in bonitate. Et psal. iij.
Multi dicūt

Multi dicunt animæ meæ, non est salus in deo eius. Tu autem domine susceptor meus es, gloria mea &c. Et psal. xxv. Quoniam misericordia tua ante oculos meos est, & complacui in ueritate tua, diximus enim obiectum spei non esse nisi puram & immeritam dei misericordiam gratuito promissam, & ab indignis inuocandam, Ideo pessimos istos & dæmoniacos esse consultores, qui passis aut morientibus uel exactorem eis proponunt, Non dedit illis dñs hoc consiliū, sed Satan, ideoque desperationi & blasphemix ppiores fiūt q̄ bñdictioni & gratitudini. Heb. & Hierony. ponebam dominū in cōspectu meo, semper facit autem hoc ppositio domini, cor animosum, hilare & spontaneū ad oīa bona opera faciēda & mala ferēda, & ab hoc proposito sicut sepius dictum est, ordiēda est bona uita, & bonū opus. Quid enim nō libentissime faceret & auderet qui confidit sese placere deo, & dominū esse sibi fauentē ac ppitium? Quod peccatum quantumuis blandum non contēneret eadem fiducia in deū nixus: uere non facit nec facere potest malum hęc fides, sicut nec unci ab ullo malo: Nemo credit q̄ retrahat a malo & moueat ad bonū ista fiducia, nisi expertus. Quare hoc uersu ipsam naturā, affectum, & opus fidei quæ est in deum, nobis pulcherrime pingit spiritus, & opus fidei quæ est in deum, nobis bi firmiter dominum esse a dextris eius ne commoueat: Et qui manet in eo proposito, quomodo nō semper bene uiuet & operabitur? Quis turbo malorum eum subuertet: fundatus est supra firmam petram.

Spei obiectū.

Exordium bonæ uite in fide de spe.

Fidere in deū

Fides autor & origo operum.

Omniū psal. morū summa.

Vnde hebraeus uerbis Emphaticis utitur, ut fidem ostendat esse affectum constantem ac firmissimum, qui nullo tempore nutet aut uacillet Deinde, dominum, Nō enim fides est in nostra opera, immo ulla creaturam, sed in solum deum, unde & Theologica uirtus uocatur, quæ circa diuinam misericordiam uersatur, Mala uero conscientia & impietas circa peccatum propriū & liberū arbitriū. Tertio, in conspectu meo, ubi fidei uiuacitatem & uigilantiam exprimit, non enim ut illi somniant, fides est habitus in anima subiectus & stertens, sed perpetuo & directo intuitu in deum uersus, unde fit, ut & sit autor & origo operum, immo primus & nouissimus in omnibus operibus bonis, & tota uita. Semper, addit propter utrumq; tempus, quia fides tempore pacis bona facit, tempore belli mala patitur, nunq̄ otiosa, immo semper negociosissima. Ita uidemus q̄ egregius dialecticus sit Dauid, qui fidem dei tam propria definitio, ne differat, & quid aliud sunt omnes psalmi, q̄ quædam diffinitiones, fidei, spei & charitatis: per hos enim affectus uersantur uniuersi & singuli, ostenduntq; fidem, spem & charitatem esse proprie quosdam optimos & diuinos affectus.

Quoniam a dextris meis est, id est, in occultis in spiritu præsens est, dum a sinistris in aperto, in carne me persequuntur inimici. Eadem sententia psal. xix. dicitur. Et in potentatibus salus dexteræ eius, id est, dextera eius potenter seruatur, quantumlibet infirmetur sinistra eius. Ita & hic derelinquitur Christus in infirmitate a sinistris, sed suscipitur in uirtute a dextris eius. Dexteræ & sinistra tropo utitur scriptura, pro interiore & exteriori homine, ut Christus Matthæi, vi. Te faciente elemosynam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua, ut sit in abscondito elemosyna tua, ubi seipsum exponit, elemosynam esse in abscondito, dexteræ, esse in aperto, sinistra tribuens, de qua te alias forsan plura.

Nec omnia

Ne commouear.

Ne commouear, non dicit, ne tangar, ne tenter, ne sentiam: Nam fides patiens affectus est, exerceri uult & quiescere non potest nec linitur, uerū uincit fides (ut. j. Iohan. ij. dicitur) nostra: Et Paulus dicit nos a deo semper triumphaturos (id est, triumphatores fieri) in Christo.

Propter hoc lætatum est cor meum & exultauit lingua mea:

Insuper & caro mea requiescet in spe.

Fiduciam speratur affectus dulciss.

Hoc est quod dixi, Ad fiduciam istam cordis bonā de deo, infallibiliter se qui latitiā cordis, & dulcissimū affectum erga deum & omnē creaturā, sic enim credenti spiritus sanctus diffunditur in cor, & rursus cor hoīs diffundit, & dilatat in omnem promptitudinē, omnia gratuito faciēdi & patiēdi, tam coram deo q̄ hominibus, Ibi inimicos nō minus q̄ amicos diligit, efficiūq; libens omnīū seruus, ut omnibus queat prodesse, suisq; non modo in carnis sensu, sed etiā prodigus factus, Sic psal. iiii. cum dixisset, Signatū est super nos lumen uultus tui dñe, mox secutus dicit, Dedisti latitiam in corde meo, in eodem duo ista cōnectens fidem & latitiam cordis, sicut & hoc loco facit.

Gloria David.

Ad hanc aut latitiam mox sequitur, laus, prædicatio, gratitudo & iactantia diuinæ misericordiæ, idq; cum summo cordis gaudio: ideo nō simpliciter dicit, Confitebitur lingua mea, sed exultabit, id est, exultans & tripudians loquetur. Quē affectū hebraus etiā altera nominis Epitasti & Emphasi sic eloquit, Exultauit gloria mea, nos lingua, pro gloria, habem⁹, Videturq; mihi David hoc sibi præ cæteris proprium habere, ut gloriā suam appeller, uocalem & exteriorē laudem & iactantiam, in qua non modo deum glorificet, sed præ teneritudine affectus, etiā gloriatur in ea glorificatione, sic enim loquitur psal. cv. Ut confiteamur nomini sancto tuo, & gloriemur in laude tua. Et. xxxix. Ut ceter tibi gloria mea, & non compungar, domine deus meus in æternum confitebor tibi. Et. cvij. Cātabo & psallā in gloria mea. Et. lvj. Exurge gloria mea, exurge psalteriū & Cythara, exurgā diluculo. In his omnibus claret, gloriam meam esse idem quod canticū meum, uel uocem meā, qua gloriatur & glorificat. Quare & hoc psalmo cānere debemus, ne gloriā suam Christus credatur appellare famam suam, sed potius officium, quo in deo gloriatur, immo glorians & latus deum glorificat, Nec memini hoc usū gloriā meā alibi legisse in scripturis, Itaq; erumpentis latitiæ & exuberantissimi affectus hæc uerba sūt, quod iterum experientia docet, nō lingua nec calamus.

An autē ista omnia in Christi persona dicantur pro tempore passionis suæ quæri potest. Si enim id de derimus, manifestum est, Christum in media passione summa fuisse exultatione gauisum, ut hæc uerba psalms probat, de qua re multi multa quaesierūt, & nescio an inuenerint, Ego uero arbitror nō esse necessariū ad tempus passionis referri, propheta enim neq; ordinem rei gestæ a Christo seruant, neq; omnia uno loco canunt, multaq; in medio relinquunt, nec est necesse rem gestam ordine texere, dum pphetia in persona Christi aut alterius formatur, Satis est omnia uera dici, ordinēq; rebus gerendis relinquere: Nec Euangelistæ ubiq; ordinem seruāt, Estq; celebrata regula scripturæ intelligendæ, præsertim pphetiæ, multa dici per anticipationem & recapitulationem: Ita & hic dum Christus sese confitetur in patre latum esse & gloriari & prædicare, tacitis omnibus operibus & uirtutib⁹, quas in eodem gaudio fecit, ad ultia